

Uchwała Nr 212
Komitetu Monitorującego
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
z dnia 5 marca 2021 roku

w sprawie zmian Planu finansowego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

Zgodnie z art. 49 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006, Komitet Monitorujący Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 uchwała, co następuje:

§ 1.

Komitet Monitorujący Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 pozytywnie opiniuje zmiany Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020, zawarte w załączniku do uchwały.

§ 2.

Komitet Monitorujący Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 upoważnia Instytucję Zarządzającą do dokonania stosownych zmian w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 będących bezpośrednią konsekwencją procedury dokonania zmian określonych w § 1.

§ 3.

Komitet Monitorujący Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 upoważnia Instytucję Zarządzającą do dokonania zmian Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zawartych w załączniku do uchwały, w wyniku uzgodnień z Komisją Europejską.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem przyjęcia.

Przewodniczący
Komitetu Monitorującego Program Rozwoju
Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020
Joanna Gierulska
Dyrektor Departamentu Wspólnej Polityki Rolnej

Załącznik do uchwały Nr 212 Komitetu Monitorującego Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 z dnia 5 marca 2021 r.

1. Rodzaj zmiany

Zmiany w rozdziale 10 Plan Finansowy Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

W rozdziale 10 w tabeli 10.1 Roczne wkłady EFRROW (w EUR) oraz w tabeli 10.3. Podział na poszczególne działania lub rodzaj operacji wraz z określonym udziałem wkładu EFRROW (w EUR całkowity okres 2014-2020).wprowadza się zmiany będące konsekwencją zwiększenia budżetów poszczególnych instrumentów PROW 2014-2020, zgodnie z poniższymi tabelami.

Tabela 1. Środki z okresu przejściowego (bez Europejskiego Instrumentu Odbudowy) z uwzględnieniem współfinansowania z krajowych środków publicznych

Kod działania	Fokus	Instrument	Kwoty o jakie zwiększany jest budżet instrumentu		
			EFRROW	Współfinansowanie krajowe	Środki publiczne
M02	2A	Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i usługi z zakresu zastępstw	48 995 100	28 004 900	77 000 000
M03	3A	Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych	7 000 000	4 001 100	11 001 100
M04	3A	Przetwórstwo i marketing produktów rolnych	41 537 000	23 741 956	65 278 956
M04	2A	Scalanie gruntów	87 000 000	49 727 959	136 727 959
M04	4B	Zarządzanie zasobami wodnymi na gruntach rolnych	137 000 000	78 307 245	215 307 245
M04	2A	Modernizacja gospodarstw rolnych	254 733 000	145 601 748	400 334 748
M05	3B	Inwestycje w działania zapobiegawcze, których celem jest ograniczanie skutków prawdopodobnych klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof	27 027 000	15 448 248	42 475 248
M06	6A	Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej	207 000 000	118 318 246	325 318 246
M06	2B	Premie dla młodych rolników	159 833 852	91 358 749	251 192 601
M06	2A	Restrukturyzacja małych gospodarstw	80 000 000	45 726 858	125 726 858
M06	2A	Rozwój przedsiębiorczości - rozwój usług rolniczych	79 537 500	45 462 500	125 000 000
M07	6B	Drogi lokalne	223 700 158	127 863 818	351 563 976
M08	5E	Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów	48 486 060	27 713 940	76 200 000
M09	3A	Tworzenie grup i organizacji producentów	30 000 000	17 147 572	47 147 572

M10	4	Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne	432 356 263	247 128 670	679 484 933
M11	4	Rolnictwo ekologiczne	134 259 300	76 740 700	211 000 000
M16	2A/3A	Współpraca	30 000 000	17 147 572	47 147 572
M19	6B	LEADER	114 326 000	65 347 110	179 673 110
M17	3B	Zarządzanie ryzykiem	69 019 461	39 450 539	108 470 000
	-	Pomoc techniczna	76 012 480	43 447 650	119 460 130
Razem dodatkowe środki z okresu przejściowego			2 287 823 174	1 307 687 080	3 595 510 254

Tabela 2. Środki z Europejskiego Instrumentu Odbudowy (EIO)

Kod działania	Fokus	Instrument zasilany środkami	Kwota środków EFRROW o jaką zwiększany jest budżet instrumentu
M04	4	Inwestycje mające na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych	47 000 000
M06	2A	Rozwój przedsiębiorczości - rozwój usług rolniczych	189 000 000
M07	6B	Gospodarka wodno-ściekowa	376 352 619
M13	4	Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami	262 000 000
M14	3A	Dobrostan zwierząt	70 340 000
Razem			944 692 619

Środki EIO rozliczane będą bez angażowania środków współfinansowania z krajowych środków publicznych tzn., że 100% kwoty przyznanej pomocy będzie pochodziła z wkładu UE.

Zaproponowany powyżej sposób alokacji środków EIO jest zgodny z wymogami określonymi w art. 58a ust. 4-7 rozporządzenia 1305/2013. Udział % działań, o których mowa w art. 58a ust. 4 wynosi 40,2%, natomiast udział % działań, o których mowa w art. 58a ust. 5 wynosi 64,8%.

2) Zmiany w rozdziale 8 Opis wybranych działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

W rozdziale 8 w opisach działań M04, M06, M07, M13 i M14 dodaje się następujące zdanie:

„W ramach niniejszego działania/poddziałania/typu operacji wsparcie udzielane jest także ze środków Europejskiego Instrumentu Odbudowy, przy zastosowaniu tych samych zasad i w celu realizacji tych samych celów.”

2. Przepis zgodnie z którym będzie dokonana zmiana:

Art. 11 lit. a ppkt iii 1305/2013

3. Data konsultacji z Komitetem Monitorującym PROW 2014-2020:

2 - 4 marca 2021 r.

4. Uzasadnienie proponowanej zmiany:

W związku z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2020/2220 ustanawiającym niektóre przepisy przejściowe dotyczące wsparcia z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) w latach 2021 i 2022 oraz zmieniającym rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, (UE) nr 1306/2013 i (UE) nr 1307/2013 w odniesieniu do zasobów i stosowania w latach 2021 i 2022 oraz rozporządzenie (UE) nr 1308/2013 w odniesieniu do zasobów i rozdziału takiego wsparcia na lata 2021 i 2022 Polska otrzymała dodatkowe środki na lata 2021 oraz 2022 do wykorzystania na zasadach określonych w rozporządzeniu 1305/2013.

Konieczność wydania ww. rozporządzenia jest związana z przesunięciem terminu wdrażania Planów Strategicznych WPR z lat 2021-2027 na lata 2023-2027 oraz z utworzeniem Europejskiego Instrumentu Odbudowy i alokowaniem środków tego instrumentu dla państw członkowskich UE. Alokacje EFRROW określone w załącznikach do ww. rozporządzenia przejściowego, skorygowane o zrealizowane i planowane transfery środków do I filara WPR wynoszą dla Polski:

	2021	2022	Suma 2021-2022
Dodatkowe środki EFRROW łącznie:	1 577 316 878	1 655 198 915	3 232 515 793
w tym:			
Środki okresu przejściowego	1 297 822 020	990 001 154	2 287 823 174
Środki pochodzące z Europejskiego Instrumentu Odbudowy (EIO)	279 494 858	665 197 761	944 692 619

W związku z wprowadzeniem okresu przejściowego i wydłużeniem okresu wdrażania PROW 2014-2020 o 2 lata (do 31.12.2025 r.) planuje się kontynuację wdrażania zdecydowanej większości obecnie istniejących oraz utworzenie dwóch nowych instrumentów wsparcia w ramach programu. Dłuższy okres

wdrażania programu wymaga zwiększenia alokacji szeregu instrumentów wsparcia tak aby możliwe było przyznawanie i wypłata pomocy dla beneficjentów programu w kolejnych latach realizacji programu.

Poniżej przedstawiono skompresowane uzasadnienie dla zwiększenia budżetów poszczególnych instrumentów wsparcia.

Działanie M02 „Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i usługi z zakresu zastępstw”

W związku z przedłużeniem obowiązywania PROW 2014-2020 na kolejne dwa lata proponuje się zwiększenie puli środków finansowych na działanie M02 Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i usługi z zakresu zastępstw o kwotę 77 mln. euro. Ww. kwota zostanie przeznaczona na realizację dwóch poddziałań, przewidzianych w ramach przedmiotowego działania, tj. 2.1 „Wsparcie korzystania z usług doradczych” oraz 2.3 „Wsparcie dla szkolenia doradców”.

Mając na uwadze wykorzystanie budżetu działania M02 i trwające przetargi na wybór wykonawców usług doradczych i szkoleń dla doradców oraz znaczącą rolę doradztwa w kontekście wyzwań Zielonego Ładu i nowego okresu programowania, niezbędne jest zapewnienie środków na usługi doradcze i szkolenia dla doradców w okresie przejściowym. W przypadku braku dodatkowych środków, brak będzie możliwości zapewnienia ciągłości świadczenia usług doradczych dla rolników. W ramach usług doradczych przewiduje się ogłoszenie jeszcze dwóch naborów, jednego w 2021 i drugiego w 2022 r., dla których powinny być zapewnione budżety na poziomie analogicznym do dotychczasowych naborów wniosków.

Strategia od pola do stołu oraz Strategia bioróżnorodności wyznaczają na najbliższe lata ambitne kierunki, cele i zadania, których realizacja będzie możliwa tylko pod warunkiem zapewnienia odpowiedniego wsparcia i informacji dla rolników, a co za tym idzie – wcześniejszego przygotowania doradców do realizacji nowych zadań. Ze względu na rosnącą rolę doradztwa w systemie AKIS, konieczne jest również przygotowanie nowych (młodych) doradców do realizacji zadań. W rezultacie niezbędne jest zapewnienie dodatkowych środków na szkolenia dla doradców.

Działanie M03 „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych”

Działanie M03 cieszy się dużym, stale rosnącym zainteresowaniem wnioskodawców, o czym świadczy liczba składanych wniosków i zawieranych umów w kolejnych naborach na poddziałanie 3.1 oraz 3.2. Zwiększona alokacja umożliwi przeprowadzenie kolejnych naborów wniosków planowanych w 2021 r. w ramach poddziałania 3.1 oraz 3.2. Ponadto w ramach poddziałania 3.1 ewentualne kolejne nabory będą umożliwiały ubieganie się o przystąpienie do systemu jakości Integrowana Produkcja Roślin (IP), który cieszył się szczególnie dużym zainteresowaniem w pierwszych naborach, kiedy umożliwiono ubieganie się o przystąpienie do tego systemu jakości.

Działanie M04 „Inwestycje w środki trwałe” (poddziałanie 4.2 „Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój”)

Potrzeba zwiększenia budżetu poddziałania 4.2 wynika z planowanych nowych naborów wniosków, w ramach których wsparciem będą mogły zostać objęte dodatkowo operacje z zakresu wytwarzania pasz bazujących na surowcach niemodyfikowanych genetycznie - realizowane przez duże przedsiębiorstwa - oraz operacje z zakresu przetwórstwa i marketingu roślin zielarskich. Ponadto planowane jest rozszerzenie katalogu kosztów kwalifikowalnych o specjalistyczne

środki transportu, a także zwiększenie limitu wsparcia dla rolników prowadzących działalność w zakresie rolniczego handlu detalicznego (RHD) ze 100 tys. złotych do 200 tys. złotych.

Działanie M04 „Inwestycje w środki trwałe” (operacje typu „Scalanie gruntów”)

Gospodarstwa rolne w Polsce charakteryzują się dużym rozdrobnieniem oraz wadliwym rozłogiem gruntów (duża liczba małych działek w gospodarstwie rolnym znacznie oddalonych od siebie, jak również w stosunku do siedziby gospodarstwa). Jednocześnie działki te mają nieregularny kształt co utrudnia gospodarowanie na nich nowoczesnym sprzętem rolniczym. Potrzeby w zakresie scalania gruntów oszacowano w Polsce w odniesieniu do łącznej powierzchni na 7,1 mln ha, w tym w trybie pilnym na poziome 1,4 mln ha). Największe potrzeby scaleniowe występują w południowej, południowo-wschodniej i centralnej części, z powodu małej powierzchni działek i znacznego ich rozproszenia. Gospodarstwa większe obszarowo o pow. 15 ha dotknięte są w coraz większym stopniu problemem niekorzystnego rozłogu gruntów gospodarstw, z uwagi na proces wzrostu powierzchni gospodarstw i ograniczony dostęp do użytków rolnych. Scalenie gruntów jest klasycznym zabiegiem urządzeniowo-rolnym, zmierzającym do poprawy wadliwej struktury przestrzennej gruntów gospodarstw rolnych. Scalenie gruntów polega na wydzieleniu nowych działek ewidencyjnych, o innym ukształtowaniu w stosunku do pierwotnych, w celu doprowadzenia do zmniejszenia ilości małych, rozproszonych działek składających się na gospodarstwo, do powiększenia ich średniej wielkości oraz zapewnienia każdej poscaleniowej działce dostępu do drogi o charakterze drogi publicznej. Zwiększenie alokacji na realizację scaleń gruntów ułatwi prowadzenie produkcji rolnej poprzez ograniczenie kosztów ponoszonych w gospodarstwie, jak również przyczyni się do podniesienia konkurencyjności polskiego rolnictwa.

Działanie M04 „Inwestycje w środki trwałe” (operacje typu „Modernizacja gospodarstw rolnych”)

Uwzględniając realokacje środków objęte zmianą PROW 2014-2020 obecnie procedowaną przez Komisję Europejską, budżet operacji typu „Modernizacja gospodarstw rolnych” zostanie w najbliższych miesiącach zakontraktowany na poziomie powyżej 95%. Celem przeprowadzenia w okresie przejściowym dodatkowych naborów wniosków o przyznanie pomocy, w tym przede wszystkim co najmniej jednego naboru w tzw. obszarze D (racjonalizacja technologii produkcji, wprowadzenie innowacji, zmiana profilu produkcji, zwiększenie skali produkcji, poprawa jakości produkcji lub zwiększenie wartości dodanej produktu) niezbędne jest zasilenie budżetu tego instrumentu.

Działanie M04 „Inwestycje w środki trwałe” (operacje typu „Inwestycje mające na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych”)

Mając na względzie pozytywny wpływ na środowisko naturalne, kontynuowane będą w okresie przejściowym nabory wniosków w ramach operacji typu „Inwestycje mające na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych”. Bieżący poziom wykorzystania środków (kontraktacji) tego instrumentu wynosi ok. 51%. Aktualnie dostępne środki (ok. 42 mln euro) są niewystarczające do zabezpieczenia potrzeb finansowych w okresie przejściowym stąd propozycja zwiększenia alokacji przedmiotowego instrumentu.

Działanie M05 „Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof oraz wprowadzanie odpowiednich środków zapobiegawczych” (poddziałanie 5.1 „Inwestycje w działania zapobiegawcze, których celem jest ograniczanie skutków prawdopodobnych klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof”)

W związku z proponowanymi zmianami w poddziałaniu 5.1 „Wsparcie inwestycji w środki zapobiegawcze, których celem jest ograniczenie skutków prawdopodobnych klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof”, polegającymi na wprowadzeniu dodatkowego zakresu wsparcia (umożliwienie przyznawania pomocy spółkom wodnym lub ich związkom na inwestycje w zakresie urządzeń melioracji wodnych służących zabezpieczeniu gospodarstwa rolnego przed skutkami suszy lub zalania) niezbędne jest zwiększenie alokacji ww. poddziałania. Ponadto, ze względu na występowanie kolejnych ognisk afrykańskiego pomoru świń na obszarze Polski kontynuowane będzie wsparcie, w ramach ww. poddziałania, na inwestycje służące bioasekuracji.

Działanie M06 „Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej” (operacje typu „Rozwój przedsiębiorczości – rozwój usług rolniczych”)

Zwiększenie limitu środków na działanie M06, poddziałanie 6.4 „Wsparcie inwestycji w tworzenie i rozwój działalności pozarolniczej”, dla operacji typu „Rozwój przedsiębiorczości – rozwój usług rolniczych” jest konieczne ze względu na poszerzenie typu operacji o rozwój usług leśnych oraz dodanie nowych zakresów świadczenia usług na obszarach wiejskich w ramach poddziałania, a mianowicie:

- świadczenia usług rolniczych w zakresie wykorzystania technologii cyfrowych (Rolnictwo 4.0),
- świadczenia usług rolniczych w zakresie zabezpieczenia/utrzymania urządzeń wodnych dla spółek wodnych oraz związków spółek wodnych,
- świadczenia usług rolniczych i leśnych w zakresie mycia i dezynfekcji budynków inwentarskich, hal produkcyjnych oraz urządzeń, maszyn i pojazdów rolniczych i leśnych.

W związku z powyższą zmianą w zakresie świadczenia ww. usług zwiększy się katalog potencjalnych wnioskodawców, którzy będą mogli ubiegać się o pomoc w ramach poddziałania, m.in. o podmioty z branży IT w ramach świadczenia usług rolniczych w zakresie wykorzystania technologii cyfrowych (Rolnictwo 4.0). Ponadto, w związku z przedmiotową zmianą w ramach nowych zakresów świadczenia usług możliwe będzie ubieganie się o wsparcie tych podmiotów, które będą podejmowały działalność gospodarczą w ramach nowych zakresów świadczenia usług rolniczych i leśnych po raz pierwszy, co również zwiększy liczbę potencjalnych wnioskodawców.

Mając na uwadze przedmiotową zmianę, zwiększy się jednocześnie katalog kosztów kwalifikowalnych w ramach poddziałania w ramach nowych zakresów wsparcia oraz nowego typu operacji - usługi leśne, które będą mogli ponosić potencjalni beneficjenci poddziałania.

W związku z powyższym, istnieje uzasadniona potrzeba zwiększenia dotychczasowej alokacji środków finansowych w ramach poddziałania, aby umożliwić realizację operacji w ramach świadczenia dotychczasowych usług rolniczych, jak również w ramach świadczenia nowych usług leśnych oraz w ramach ww. zakresów świadczenia usług rolniczych i leśnych.

W wyniku zakończonego w lutym br. naboru wniosków dla operacji typu 6.4 „Rozwój przedsiębiorczości – rozwój usług rolniczych” w ramach PROW 2014-2020 zapotrzebowanie na środki przekracza dostępny limit środków o ponad 125 mln euro. Alokacja pozwoli więc na zapewnienie finansowania dla wniosków złożonych w naborze, którego termin zakończył się w lutym 2021 r. Jednocześnie w ramach prac przygotowawczych do wykorzystania środków okresu przejściowego oraz Europejskiego Instrumentu Odbudowy (EIO) w ramach PROW 2014-2020 założono kontynuację realizacji ww. typu operacji i przeprowadzenie kolejnego naboru wniosków finansowanego ze środków EIO.

Zwiększona alokacja umożliwi przeprowadzenie kolejnych naborów wniosków o przyznanie pomocy w ramach poddziałania zarówno na operacje, które będą realizowane w ramach dotychczasowych usług rolniczych, jak i w nowych zakresach świadczenia usług rolniczych i leśnych.

Mając na uwadze wysoki poziom zainteresowania ubieganiem się o pomoc w ramach poddziałania, zwiększenie budżetu środków pozwoli na skorzystanie ze wsparcia jak największej liczbie potencjalnych beneficjentów, a tym samym przyczyni się do większej dostępności do profesjonalnych usług rolniczych i leśnych na obszarach wiejskich.

Ponadto, zwiększenie puli środków finansowych na to działanie ma również na celu usprawnienie realizacji PROW 2014-2020, przyczyniając się tym samym do wzmocnienia polskiej przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.

W związku z wprowadzeniem okresu przejściowego i wydłużeniem okresu wdrażania programu o dwa lata (do 31.12.2025 r.) planuje się również kontynuację wdrażania operacji typu „**Premie dla młodych rolników**”, „**Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej**” oraz „**Restrukturyzacja małych gospodarstw**” w ramach działania M06 „**Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej**”. Biorąc pod uwagę znaczny poziom wykorzystania aktualnych budżetów, niezbędne jest odpowiednie zwiększenie alokacji środków, które umożliwi przyznawanie pomocy w ramach ww. instrumentów wsparcia w kolejnych latach.

Działanie M07 „Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich” (operacje typu „Budowa lub modernizacja dróg lokalnych”)

Potrzeby związane z budową lub przebudową dróg gminnych oraz powiatowych w Polsce są niezwykle duże. Podkreślić należy, że według danych Głównego Urzędu Statystycznego ogólna długość dróg w Polsce wynosi blisko 425 tyś. km z czego prawie 90% stanowią drogi gminne i powiatowe. Wskaźnik zagęszczenia wynosi 136 km na 100 km². Jednocześnie wskazać należy, że wg stanu na koniec 2019 roku udział dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni gruntowej w ogólnej długości tych dróg wynosi blisko 32%, przy czym w niektórych województwach wskaźnik ten przekracza nawet 50% (woj. lubuskie i podlaskie). Zwiększenie alokacji na operacje typu „Budowa lub modernizacja dróg lokalnych” przyczyni się do zniwelowania barier rozwoju społeczno – ekonomicznego wielu miejscowości wiejskich w Polsce z uwagi na brak dobrej jakości dróg. Podkreślić należy iż w warunkach utrudnień komunikacyjnych zahamowany jest rozwój lokalnej przedsiębiorczości, ograniczone są możliwości podejmowania przez mieszkańców zatrudnienia poza miejscem zamieszkania jak również korzystania z usług publicznych.

Działanie M07 „Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich” (operacje typu „Gospodarka wodno-ściekowa”)

Stopień zwodociągowania obszarów wiejskich w Polsce, liczony jako stosunek liczby przyłączy wodociągowych do liczby budynków mieszkalnych, wyrażony w % wynosi 83,67%, natomiast stopień skanalizowania wynosi zaledwie 38,18%. Oznacza to, że potrzeby w tym zakresie są w dalszym ciągu niezwykle duże. Niedostateczne wyposażenie obszarów wiejskich w infrastrukturę wodno – ściekową hamuje rozwój przedsiębiorczości oraz wpływa negatywnie na poziom życia mieszkańców, w tym negatywnie wpływa na środowisko. Zwiększenie alokacji na operacje typu „Gospodarka wodno-ściekowa” wpłynie na rozwój gospodarczy obszarów wiejskich, poprawę warunków życia oraz ochronę środowiska

Działanie M08 „Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów”

W ramach działania M08 – Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów wdrażane zaprogramowano dwa poddziałania: 8.1 - Wsparcie na zalesianie i tworzenie terenów zalesionych oraz poddziałanie 8.5 – Wsparcie inwestycji zwiększających odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska.

Zalesienia są działaniem wieloletnim - w ramach PROW 2014 – 2020 finansowane są nadal zobowiązania z okresów 2004 – 2006 i 2007 – 2013. W okresie przejściowym wymagane jest zatem zapewnienie środków na kontynuację wypłaty premii pielęgnacyjnych i zalesieniowych dotychczasowym beneficjentom. Dodatkowo planowane są również nabory wniosków zarówno w ramach poddziałania 8.1 oraz w ramach poddziałania 8.5 przy jednoczesnym rozszerzeniu zakresu ich wsparcia.

W ramach poddziałania 8.1 planowane jest dodatkowo wsparcie na tworzenie zadrzewień śródpolnych na gruntach ornych, składających się głównie z gatunków liściastych (w tym biocenotycznych lub miododajnych). Wsparcie to obejmie koszty założenia zadrzewień, co przyczyni się do zwiększenia ilości drzew i krzewów na obszarach wiejskich, które zwiększają retencję, ograniczają skutki suszy i zapobiegają erozji glebowej, a także wpływają na poprawę jakości wód i zwiększenie różnorodności biologicznej (ochronę zapylaczy).

W ramach poddziałania 8.5 planowane jest rozszerzenie zakresu wsparcia o przyznanie pomocy na przebudowę składu gatunkowego drzewostanu, poprzez odnowienia lub dolesienia w drzewostanach uszkodzonych, nie tylko w wyniku procesu chorobowego ale również: szkodników, zwierzyny lub huraganowych wiatrów. Potrzeby w tym zakresie są szczególnie duże w monokulturowych w lasach prywatnych, które są zdecydowanie mniej odporne na chorobotwórcze czynniki biotyczne i abiotyczne. Zmiana struktury tych drzewostanów poprzez odnowienia lub dolesienia przyniesie wymierne korzyści ekologiczne.

Mając na uwadze powyższe, łącznie na ww. poddziałania w okresie przejściowym potrzebne będzie zapewnienie dodatkowych środków w wysokości 76,2 mln euro środków publicznych.

Działanie M09 „Tworzenie grup producentów i organizacji producentów”

Propozycja zwiększenia alokacji w ramach działania M09 opiera się na założeniach dotyczących planowanych naborów wniosków o przyznanie pomocy (wopp) w ramach tego działania i wyliczeń ARiMR nt. średnich wypłat dla beneficjentów i związanych z tym zapotrzebowaniem środków, zarówno na zobowiązania bieżące jak i planowane do podjęcia w ramach przyszłych naborów wopp.

Zgodnie z harmonogramem naborów wniosków, w ramach działania M09 zakończył się niedawno zaplanowany na jesień br. drugi nabór wopp z roku 2020 i obecnie trwa ocena złożonych wniosków, a dodatkowo zostały jeszcze do przeprowadzenia dwa nabory wniosków (wiosną i jesienią 2021 r.). Jednocześnie należy podkreślić, że projektowane na poziomie UE przepisy przejściowe między okresem programowania 2014–2020 a 2021–2027 nie zabraniają ogłaszania naborów wniosków także w okresie późniejszym, w związku z czym, planowane jest ogłoszenie w ramach przedmiotowego działania dwóch naborów wniosków o przyznanie pomocy także w 2022 r. Dodatkowo, projekt przepisów przejściowych zakłada możliwość finansowania zobowiązań podjętych w okresie 2014–2020 do końca 2025 r. w związku z tym, że okres kwalifikowalności wydatków PROW 2014-2020 zostanie przedłużony do 31.12.2025 r.

Kontynuacja wsparcia w ramach działania M09 w okresie przejściowym ma zapewnić trwałe wsparcie budowania wspólnych struktur rolników, aby nie było przerw w tym zakresie między kolejnymi okresami programowania. Istotne jest bowiem, aby w maksymalny możliwy sposób wykorzystywać dostępne środki

wsparcia na ułatwienie prowadzenia działalności przez zorganizowane formy współpracy w postaci grup producentów rolnych i organizacji producentów, także w kontekście planowanych w przyszłości rozwiązań w ramach WPR.

Zgodnie z wyliczeniami ARiMR, przy założeniu średniej płatności dla jednego beneficjenta w wysokości 67 000 euro rocznie oraz możliwości finansowania zobowiązań podjętych w ramach PROW 2014–2020 do roku 2025, przy obecnym budżecie działania, wsparciem będą mogły zostać objęte 82 podmioty, w wyniku naborów wniosków w 2020 roku. W ramach zakończonych już naborów wniosków o przyznanie pomocy, w 2020 roku złożone zostały 94 wnioski o przyznanie pomocy, w związku z czym, już obecnie liczba złożonych wopp przekroczyła możliwości wypłaty wsparcia z dostępnych w tym działaniu środków.

W związku z powyższym, aby zapewnić możliwość objęcia wsparciem kolejnych beneficjentów konieczne jest zwiększenie budżetu tego działania.

Na podstawie średniej liczby wopp składanych w dotychczasowych naborach założono, że łączna liczba wnioskodawców tego działania w naborach w 2021 i 2022 roku będzie oscylować na poziomie 200 podmiotów.

Przy założeniu zachowania obecnej średniej rocznej płatności dla beneficjenta, a także mając na uwadze możliwość wypłaty środków do 2025 roku, wysokość środków dodatkowo alokowanych do tego działania powinna wynieść minimum 47 mln euro.

Działanie M10 „Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne”

W związku z okresem przejściowym konieczne jest zapewnienie środków na kontynuację wdrażania „Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego” (DRŚK) tj. na płatności dla beneficjentów, którzy podjęli 5 – letnie zobowiązania w roku 2017 i w latach następnych. Należy też umożliwić rolnikom (w tym osobom już wcześniej uczestniczącym w DRŚK, którzy zakończą realizację zobowiązań w roku 2020 i 2021) podejmowanie nowych zobowiązań w ramach PROW, co zapewni ciągłość realizacji działań prośrodowiskowych.

Obecne propozycje modyfikacji DRŚK w ramach PROW obejmują podniesienie stawek płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych. Kalkulację tych stawek przeprowadzono w roku 2014 na podstawie danych z lat 2010-2012. Zmiany ekonomiczne, jakie zaszły w ostatnich latach powodują, że stawki płatności nie są wystarczające do pokrycia utraconych dochodów/ dodatkowych kosztów związanych z realizacją zobowiązań, a więc należy je zaktualizować. Obecnie przeprowadzone wyliczenia wskazują na potrzebę podniesienia wysokości stawek płatności średnio o ok. 21%; w konsekwencji konieczne jest też odpowiednie dostosowanie budżetu działania (szacunkowy budżet działania przy zastosowaniu zwiększonych stawek wyniesie ok. 828 mln EUR).

Kolejną proponowaną zmianą PROW jest rozszerzenie zakresu wsparcia w ramach DRŚK o dwa nowe pakiety: Pakiet 8. Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk oraz Pakietu 9. Retencjonowanie wody. Uzasadnienie tych zmian zawarto w dokumentach je opisujących. Konsekwencją wprowadzenia ww. instrumentów wsparcia jest potrzeba zagwarantowania odpowiednich środków na ich realizację. Szacuje się, że całkowita kwota pomocy udzielonej w ramach Pakietu 8. wyniesie ok. 168 mln zł (tj. ok. 38 mln Euro), a w ramach Pakietu 9. wyniesie ok. 94 mln zł (tj. ok. 21 mln Euro).

Przewiduje się też modyfikacje już istniejących pakietów DRŚK polegające na:

- wprowadzeniu możliwości objęcia wsparciem dodatkowych ras owiec i kóz w ramach Pakietu 7. Zachowanie zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie - co zwiększy zapotrzebowanie na środki w wysokości ok. 280 tys. EUR);
- zniesienie degresywności w Pakiecie 4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000 - co zwiększy zapotrzebowanie na środki w wysokości ok. 12 mln EUR);
- rozszerzeniu zakresu terytorialnego możliwości ochrony ptaków poza obszary specjalnej ochrony (OSO) w ramach Pakietu 4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000 - co zwiększy zapotrzebowanie na środki w wysokości ok. 4 mln EUR.

Wszystkie wyżej przedstawione propozycje korekt DRŚK powodują konieczność uzupełnienia jego budżetu.

Kwota, o jaką powinien zostać powiększony budżet DRŚK w związku z okresem przejściowym oraz proponowanymi zmianami i uzupełnieniami tego działania wynosi łącznie ok. 680 mln EUR.

Potrzeba zwiększenia budżetów działań **M13 „Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami” (ONW), M11 „Rolnictwo ekologiczne” i M14 „Dobrostan zwierząt”** wynika z konieczności kontynuacji tego wsparcia na dotychczasowych zasadach w kampanii 2022 również zabezpieczenia środków na nowy typ wsparcia w działaniu M14 „Dobrostan zwierząt” tj. wsparcia dobrostanu owiec , który będzie uruchomiony od kampanii 2021). Obecne budżety ww. działań nie pozwalają na uruchomienie naborów w 2022 r. Dodatkowo w przypadku działania M11 „Rolnictwo ekologiczne” należy zapewnić środki niezbędne do sfinansowania zobowiązań kontynuacyjnych podjętych do 2022 r., które będą finansowane do kampanii 2024 włącznie. Ponadto w działaniu M11 „Rolnictwo ekologiczne” należy zapewnić środki na wydatki wynikające z rezygnacji stosowania degresywności począwszy od naboru w 2022 r.

Działanie M16 „Współpraca”

Działanie M16 „Współpraca” cieszy się dużym, stale rosnącym zainteresowaniem wnioskodawców, o czym świadczy liczba składanych wniosków i zawieranych umów w kolejnych naborach na to działanie. Dodatkowo, zapotrzebowanie na środki wynikające z wniosków o przyznanie pomocy złożonych w ramach obecnie procedowanego III naboru może całkowicie wyczerpać aktualnie dostępną alokację.

Biorąc pod uwagę powyższe oraz planowane nowe nabory wniosków, konieczne jest zwiększenie budżetu tego działania.

Działanie M19 „Wsparcie na rozwój lokalny kierowany przez społeczność w ramach LEADER”

Zwiększenie budżetu działania M19 pozwoli na dostosowanie Lokalnych Strategii Rozwoju do aktualnych warunków wdrażania i ich realizację w okresie przejściowym.

Dzięki dodatkowym środkom, w ramach poddziałania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” Lokalne Grupy Działania będą miały między innymi możliwość kontynuacji wsparcia na rzecz rozpoczynania działalności gospodarczej, a także uruchomienia nowego zakresu wsparcia dotyczącego oddolnych koncepcji rozwoju lokalnego w skali mikro inspirowanych Smart Villages. Zmiana pozwoli zbadać zainteresowanie lokalnych społeczności możliwością sfinansowania oddolnych koncepcji rozwoju o zakresie mikro, tj. obszarów o zasięgu jednej miejscowości lub nieco większych.

Ponadto w związku ze zwiększeniem budżetu LSR w ramach poddziałania 19.2, część dodatkowych środków zostanie przeznaczona również na poddziałanie 19.4 „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji”, którego limit wyznaczany jest na podstawie środków przeznaczonych na wdrażanie poddziałania 19.2.

W związku ze zmianą PROW 2014-2020 planowane jest również uruchomienie nowego naboru w ramach poddziałania 19.1 „Wsparcie przygotowawcze” na tworzenie przez obecne LGD oraz nowopowstałe stowarzyszenia, nowej LSR na nadchodzący nowy okres programowania.

Pomoc techniczna

Dodatkowe środki, o które zostanie zwiększony budżet pomocy technicznej, będą wykorzystane na zadania związane z zarządzaniem i wdrażaniem działań / instrumentów PROW 2014-2020 finansowanych z budżetu okresu przejściowego oraz budżetu Europejskiego Instrumentu Odbudowy wspierającego instrumenty ukierunkowane na przeciwdziałanie skutkom kryzysu związanego z COVID-19. Środki zostaną rozdzielone pomiędzy wszystkich beneficjentów schematu I i II pomocy technicznej. W okresie przejściowym będą również kontynuowane prace nad Planem Strategicznego WPR i przygotowaniem jego wdrożenia, które również będą finansowane ze środków pomocy technicznej.

Nowe instrumenty wsparcia wprowadzane do PROW 2014-2020, dla których niezbędne jest utworzenie odpowiednich alokacji środków to działanie **M17 „Zarządzanie ryzykiem” oraz operacje typu „Zarządzanie zasobami wodnymi na gruntach rolnych” w ramach działania M04 „Inwestycje w środki trwałe”**. Opisy ww. instrumentów zawarte są w osobnych projektach uchwał.

5. Oczekiwany efekt wprowadzenia zmiany:

Odpowiednie alokowanie środków udostępnionych Polsce na lata 2021-2022 w ramach PROW 2014-2020 umożliwi sprawne ich zakontraktowanie oraz wydatkowanie zgodnie z zasadą N+3.

Jednocześnie, dzięki odpowiedniemu przeznaczeniu ww. środków, możliwa będzie płynna kontynuacja realizacji celów EFRROW zawartych w PROW 2014-2020 w okresie przejściowym, do momentu uruchomienia Planu Strategicznego WPR na lata 2023-2027.

6. Wpływ na zmianę wskaźników:

Rozdział 7 Opis ram wykonania

Środki przeznaczone z Europejskiego Instrumentu Odbudowy (EIO) nie będą wpływać na wskaźniki ram wykonania. Środki finansowe z okresu przejściowego wpłyną na zmianę wskaźników w ramach P2: Zwiększenie rentowności gospodarstw i konkurencyjności wszystkich rodzajów rolnictwa we wszystkich regionach oraz promowanie innowacyjnych technologii w gospodarstwach i zrównoważonego zarządzania lasami, P3: Wspieranie organizacji łańcucha żywnościowego, w tym przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, dobrostanu zwierząt oraz zarządzania ryzykiem w rolnictwie, P4: Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie ekosystemów związanych z rolnictwem i leśnictwem, P5: Promowanie efektywnego gospodarowania zasobami i wspieranie przechodzenia w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu oraz w ramach P6: Promowanie włączenia społecznego, zmniejszania ubóstwa oraz rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Rozdział 11 Plan wskaźników

Proponowane zmiany finansowe wpłyną odpowiednio na zmianę wartości wskaźników w ramach poszczególnych celów szczegółowych.

Wskaźniki finansowe ulegną zmianie zgodnie ze zgłoszoną propozycją realokacyjną, zaś w przypadku pozostałych wskaźników produktu (nie finansowych) strona polska planuje uaktualnić wartości wskaźników wykorzystując między innymi dane z przeprowadzonych już naborów wniosków.

7. Wpływ na Umowę Partnerstwa:

W związku ze znacznym zwiększeniem budżetu PROW 2014-2020 i alokowaniem dodatkowych środków w wiele instrumentów wsparcia wymagana będzie weryfikacja i aktualizacja danych dotyczących PROW 2014-2020 zawartych w Umowie Partnerstwa, m.in. w rozdziale 1.4 *Zarys finansowania*.

8. Powiązanie z Umową Partnerstwa:

W związku ze znacznym zwiększeniem budżetu PROW 2014-2020 i alokowaniem dodatkowych środków w wiele instrumentów wsparcia wymagana będzie weryfikacja i aktualizacja danych dotyczących PROW 2014-2020 zawartych w Umowie Partnerstwa, m.in. w rozdziale 1.4 *Zarys finansowania*.